

اطلاع رسانی

کتابخانه تخصصی وزارت امور خارجه

سال هجدهم - شماره صد و هشتاد و پنجم - اسفند ۱۴۰۲

مدیر مسئول: امیر رضانی

همکاران این شماره

سوده جبلی _ کبری عظیمی

نشانی: تهران، خیابان شهید باهنر، خیابان شهید آقایی، شماره ۲۴

صندوق پستی: تهران ۱۸۴۴-۱۹۳۹۵

نمابر: ۲۲۸۰۲۷۳۱

تلفن: ۲۲۸۰۲۷۲۹-۳۰

معرفی نشریه

نشریه «اطلاعرسانی» کتابخانه تخصصی وزارت امور خارجه با هدف آگاهی خوانندگان محترم از جدیدترین منابع موجود در کتابخانه تخصصی و همچنین دیگر منابع منتشر شده در حوزه تخصصی آن کتابخانه تهیه و تنظیم شده است. به منظور دسترسی سریع تر و تسهیل کار محققان، پژوهشگران و کلیه اعضای محترم کتابخانه، نسخه الکترونیکی نشریه از طریق پست الکترونیک ارسال می‌گردد.

نقل و اقتباس از نشریه اطلاعرسانی کتابخانه تخصصی وزارت امور خارجه با ذکر منبع بلامانع است.

صفحه	عنوان
۴	کتاب‌های فارسی
۷	کتاب‌های لاتین
۹	معرفی کتاب‌های فارسی
۱۹	معرفی کتاب‌های لاتین
۲۴	مقالات فارسی

کتابهای فارسی

- ۱- اصول و بنیادهای سیاست تطبیقی: سیاست و حکومت مقایسه‌ای / دیوید جی. ساموئلز؛ مترجم عبدالمجید سیفی. - تهران: قومس، ۱۴۰۲.
- ۲- انرژی و ژئوپلیتیک / تالیف پر هاگسلیوس؛ ترجمه بهادر زارعی، جلیل دلشازاده. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات، ۱۴۰۲.
- ۳- ایران در روابط فرآتلانتیکی / نویسنده عزیزالله حاتم‌زاده. - تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲.
- ۴- تاریخ روابط خارجی ایران و عربستان (۲۰۲۰-۱۹۲۰) / محمد حسینی. - تهران: موسسه فرهنگی هنری و انتشارات بین‌المللی الهدی، ۱۴۰۰.
- ۵- تصوف در بوته نقد تشیع: (دایره‌المعارف کوچک تصوف‌شناسی) / علی‌اکبر بهبودی‌خواه؛ [برای] موسسه دارالحکمه کانادا ... [و دیگران]. - تهران: میراث شرق، ۱۴۰۱.
- ۶- حقوق تفسیر و تنظیم قراردادهای بین‌المللی / مولف علیرضا ساعدی. - تهران: نشر اساتید دانشگاه، ۱۴۰۱.
- ۷- درآمدی بر دیپلماسی مقاومت جمهوری اسلامی ایران / تالیف محمدرضا دهشیری، مجتبی حسینی‌فهرجی. - تهران: دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۴۰۱.

۸- دیپلماسی هوش مصنوعی: چالش‌ها و راهبردهای جمهوری اسلامی ایران / تالیف اعظم ملایی، مجید کافی؛ [به سفارش] مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی [وزارت امور خارجه].- تهران: وزارت امور خارجه، اداره چاپ و انتشارات، ۱۴۰۲.

۹- دین و هویت در جهان امروز / محمد مسجدجامعی.- [ویراست ۲].- تهران: اطلاعات، ۱۴۰۰.

۱۰- روزشمار تاریخ ایالات متحده آمریکا / امیرعلی ابوالفتح؛ به اهتمام پژوهش‌های کاربردی برون مرزی صدا و سیما.- تهران: [صدا و سیما] جمهوری اسلامی ایران، معاونت برون مرزی، [نشر پژوهش‌های کاربردی، ۱۴۰۰.

۱۱- سازمان‌های اطلاعاتی: (قدرت و سیاست) / نویسنده ابراهیم خلیلی.- تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲.

۱۲- سیاست و گفتگوی دینی: اسلام و مسیحیت در دوران جدید / محمد مسجدجامعی.- تهران: اطلاعات، ۱۴۰۰.

۱۳- فرهنگ و امنیت ملی: مبانی و مولفه‌های امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مجموعه مقالات) / به اهتمام سعید صادقی جقه؛ نویسندگان سعید صادقی جقه ... [و دیگران].- تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲.

۱۴- منطق تحلیل پیچیدگی در دانش ژئوپلیتیک: حکمرانی رژیم‌ها در ساختارهای جغرافیایی / تالیف محمدباقر قالیباف، مجید غلامی.- تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات، ۱۴۰۲.

۱۵- نظریه و نقشه راه دولت اسلامی / نویسندگان حسین عرباسدی، محسن کشاورز؛ [برای] اندیشکده سیاست‌گذاری دولت اسلامی. - تهران: امتداد دانش، ۱۴۰۰.

۱۶- نقش انرژی در واگرایی قطر از شورای همکاری خلیج فارس / تالیف علیرضا بیگدلی؛ زیر نظر [برای] گروه تاریخ شفاهی رسانه نوید صبح. - تهران: فرهنگ صبا، ۱۴۰۰.

۱۷- نقش و جایگاه سازمان همکاری شانگهای در توسعه تعامل‌های منطقه‌ای و بین‌المللی / نویسندگان داود آقایی، محمدجواد قهرمانی. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات، ۱۴۰۲.

۱۸- وضعیت اقلیت‌ها در ترکیه از منظر حقوق بین‌الملل / احمد کاظمی. - تهران: [صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، معاونت برون مرزی]، نشر پژوهش‌های کاربردی، ۱۴۰۱.

- 1- **A Vanishing West in the Middle East: the recent history of U. S.- Europe cooperation in the region/** Charles Thepaut.- London; New York: I. B. Tauris, 2022.
- 2- **Blinkers off: how will the world counter China/** Gaurie Dwivedi.- New Delhi: Pentagon Press LLP, 2021.
- 3- **Leadership: six studies in world strategy/** Henry Kissinger.- London: Allen Lane, 2022.
- 4- **Revenge, politics and blasphemy in Pakistan/** Adeel Hussain.- London: Hurst & Co., 2022.
- 5- **Ripe for revolution: building socialism in the Third World/** Jeremy Friedman.- Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2021.
- 6- **The Belt and Road Initiative: the threat of an economic cold war with China/** Jerry M. Rosenberg.- Lanham, Md.; London: Lexington Books, 2022.

7- The Foreign policy of the European Union: assessing Europe's role in the world/ edited by Federiga Bindi.- 3rd ed.- Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2022.

8- The Problem of democracy: America, the Middle East, and the rise and fall of an idea/ Shadi Hamid.- New York: Oxford University Press, 2022.

معرفی کتاب‌های فارسی

۱- نقش و جایگاه سازمان همکاری شانگهای در توسعه تعامل‌های منطقه‌ای و

بین‌المللی

داود آقایی، محمدجواد قهرمانی

تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات، ۱۴۰۲

چکیده

در دوران پسا جنگ سرد، جهان در عرصه‌ها و ساختارهای گوناگون شاهد تحولات بنیادین بوده است و در این میان تحولات اساسی در منطقه‌گرایی، همکاری‌های منطقه‌ای و رشد سازمان‌های منطقه‌ای حائز اهمیت بوده است. سازمان همکاری شانگهای نیز از نمودهای این تحولات بوده است که در حال حاضر از بزرگ‌ترین سازمان‌های منطقه‌ای از نظر جغرافیایی به حساب می‌آید؛ به گونه‌ای که گستره جغرافیایی آن از کالینگراد تا ولادی وستوک و از دریای سفید تا دریای چین جنوبی و اقیانوس هند امتداد می‌یابد. اعضای آن سازمان روی هم رفته ۱۷/۵ درصد از کل ذخایر نفت جهان، ۴۷ تا ۵۰ درصد از ذخایر شناخته شده گاز و حدود ۴۵ درصد از کل جمعیت جهان را در بر دارند. در کتاب نقش و جایگاه سازمان همکاری شانگهای، با هدف تبیین و تحلیل نقش و جایگاه سازمان همکاری شانگهای در عرصه تعامل‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، ابتدا ریشه‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری سازمان بیان می‌شود و سپس اصول، اهداف، ساختار و ارکان، وضعیت تصمیم‌گیری، حوزه‌های همکاری، نوع نگاه و رویکرد هر یک از اعضا و برداشت‌های مختلفی که از سازمان وجود دارد، تبیین می‌شود. همچنین در این کتاب به این پرسش پاسخ داده می‌شود که آیا این سازمان، نهادی ضدآمریکایی است یا خیر؟ همچنین در کتاب، دستاوردها و چالش‌های پیش روی سازمان تجزیه و تحلیل می‌شود. مباحث کتاب طی ۵ بخش و در قالب ۱۴ فصل، یک مقدمه و نتیجه‌گیری ارائه شده است.

۲- ایران در روابط فرآتلانتیکی

عزیزالله حاتم‌زاده

تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲

چکیده

روابط بین قدرت‌های دو سوی اقیانوس اطلس، یعنی آمریکا و کشورهای اروپایی را به اصطلاح روابط فرآتلانتیک می‌نامند. این روابط علاوه بر ریشه‌های فرهنگی و تاریخی خود، در سال‌های جنگ سرد به دلیل وجود دشمنی مشترک به نام شوروی و تهدیدهای آن تقویت شد و اروپا پس از جنگ جهانی دوم، برای در امان بودن از تهدید شوروی سابق، همکاری و مناسبات امنیتی و اقتصادی خود را با آمریکا گسترش داد تا بدین ترتیب با استفاده از چتر حمایتی آمریکا، خود را از تهدید امنیتی ناشی از وجود شوروی سابق مصون دارد. پس از جنگ سرد نیز روابط فرآتلانتیکی به نوعی بازتعریف شد و اتحاد آمریکا و اروپا به شکل دیگری ادامه یافت. در دسامبر ۱۹۹۰ میلادی به دنبال فروپاشی شوروی، اعلامیه فرآتلانتیکی صادر شد و مقرر گردید که مسئولان اروپا و آمریکا جلسه‌های منظم شش ماه یکبار را در سطح سران برگزار کنند و در ۳ دسامبر ۱۹۹۵ میلادی برای برخورد مناسب با تهدیدها، دستور کار جدید فرآتلانتیک از سوی سران اتحادیه اروپا و آمریکا در مادرید امضا شد که بر اساس آن دو طرف متعهد شدند با یکدیگر به منظور ارتقای صلح، برقراری دموکراسی، ثبات، رشد اقتصادی، آزادسازی اقتصادی، مبارزه با تروریسم و بهبود شرایط محیط زیست در جهان کار مشترک انجام دهند. اگرچه بعد از حوادث ۱۱ سپتامبر و حمله آمریکا به عراق و گرایش این کشور به یک جانبه‌گرایی در سیاست خارجی، شکاف‌هایی در روابط فرآتلانتیک ایجاد شد، اما با روی کار آمدن رهبران جدید در اروپا و باراک اوباما در آمریکا، اختلافات تا حدودی رفع گردید و حتی

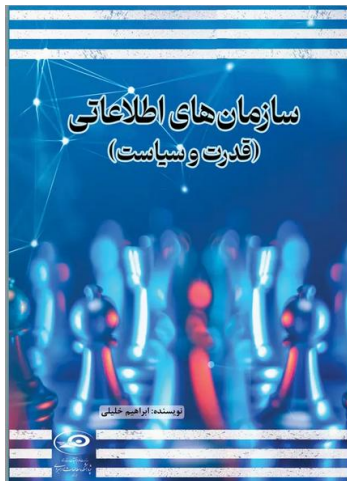
شکاف‌ها و تردیدهای جدی ایجاد شده در نتیجه سیاست‌های ترامپ نیز نتوانست چهارچوب و سطح اتحاد کلان و راهبردی آن‌ها را در عرصه بین‌المللی متزلزل کند، به طوری که روی کار آمدن بایدن در آمریکا و بحران اوکراین نیز دو عامل تقویت‌کننده روابط فرآتلانتیکی در سال‌های اخیر بوده‌اند.

در این میان، روابط جمهوری اسلامی ایران طی چهار دهه گذشته با هر دو سوی آتلانتیک؛ یعنی اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا و کانادا با مسایل و مشکلات متعددی روبه‌رو بوده‌است. مواضع آنها در خصوص جمهوری اسلامی ایران گاهی به هم نزدیک شده و گاهی با همدیگر متفاوت بوده‌است و ایران طی سال‌های گذشته همواره یکی از موضوعات مورد بحث در مناسبات آن‌ها بوده‌است و مناسبات آن‌ها با یکدیگر بر روی سیاست‌ها و راهبردهای آنها در قبال جمهوری اسلامی ایران تاثیرگذار بوده‌است.

کتاب ایران در روابط فرآتلانتیکی، مسئله ایران در روابط فرآتلانتیک و فراز و فرودهای آن از سال ۱۹۹۱ میلادی تا دولت بایدن را مورد بحث و بررسی قرار داده‌است. در این راستا، موضع ایران گاهی موجب همسویی آن‌ها و گاهی موجب بروز تعارض در مواضع و سیاست‌های آن‌ها شده‌است. نویسنده بر اساس هم‌گرایی و واگرایی در روابط فرآتلانتیکی این موضع را در حوزه‌های تاریخی بررسی کرده‌است. در اینجا مسئله اصلی کتاب فهم چرایی نوسان‌ها در هم‌گرایی و واگرایی فرآتلانتیکی نسبت به جمهوری اسلامی ایران از پایان جنگ سرد تا کنون می‌باشد.

فصل اول کتاب به بررسی روند تاریخی روابط فرآتلانتیکی می‌پردازد. فصل دوم به مسئله ایران در روابط فرآتلانتیکی اشاره دارد که در این خصوص دو طرف گاهی درباره آن اختلاف و گاهی همکاری داشته‌اند که در اینجا عوامل تعیین‌کننده در واگرایی و هم‌گرایی اروپا و آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران بررسی شده‌است. فصل سوم به موضوع واگرایی در مواضع فرآتلانتیکی آمریکا و اروپا در برابر جمهوری اسلامی ایران طی بازه زمانی ۱۹۹۱-۲۰۰۵ می‌پردازد. فصل چهارم به موضوع همگرایی و هماهنگی آمریکا و اتحادیه اروپا در قبال جمهوری اسلامی ایران در بازه زمانی ۲۰۱۵-۲۰۰۵ اشاره دارد. فصل پنجم به موضوع بروز و ظهور نشانه‌های واگرایی فرآتلانتیکی در قبال جمهوری اسلامی ایران پس از

روی کار آمدن ترامپ و به قدرت رسیدن جمهوری خواهان در آمریکا اشاره دارد. در فصل ششم تلاش شده است تا تحولات و موضوعات مربوط به بحث هم‌گرایی و واگرایی فراتلانتیکی در قبال جمهوری اسلامی ایران بررسی شود و در اینجا علاوه بر موضوع روی کار آمدن بایدن و تاثیر آن بر این مسئله، مسایل دیگر همچون جنگ اوکراین و اعتراضات در ایران در سال ۱۴۰۱ و مواضع هماهنگ اروپا و آمریکا در این زمینه نسبت به جمهوری اسلامی ایران مورد اشاره قرار گرفته است.

۳- سازمان‌های اطلاعاتی: (قدرت و سیاست)

ابراهیم خلیلی

تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲

چکیده

اطلاعات و فعالیت اطلاعاتی بر سیاست، مسائل سیاسی و الگوهای توزیع قدرت در جامعه تأثیرات عمیقی برجای می‌گذارد؛ چراکه اتخاذ سیاست، تصمیم و استفاده مناسب از زمان، نیازمند داشتن اطلاعات است. همچنین امروزه، میزان قدرت اطلاعاتی دولت‌ها را نشانه‌ای از اعتبار و قدرت سازمان‌های اطلاعاتی بر می‌شمرند. کتاب سازمان‌های اطلاعاتی نیز درصدد است تا درباره مسائل اساسی در تعاملات درون سازمان‌های اطلاعاتی و بیرون آن با دستگاه سیاسی کشور، مجموعه‌ای از مفاهیم مرتبط با قدرت و سیاست در سازمان‌های اطلاعاتی را ارائه دهد. این اثر در هفت فصل تنظیم شده است.

در فصل اول، مفهوم قدرت اطلاعاتی و منابع قدرت سازمان‌های اطلاعاتی واکاوی شده است. در این فصل نویسنده در تلاش است تا مفهوم قدرت اطلاعاتی را تبیین کرده و چگونگی تولید قدرت اطلاعاتی و اعمال قدرت اطلاعاتی را بیان کند. فصل‌های دوم و سوم به موضوعات پیشرفتگی؛ سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی سازمان‌های اطلاعاتی می‌پردازد. در این فصل‌ها، مباحثی همچون مدل‌ها، رفتار اطلاعاتی، رابطه پیشرفتگی کشور با رفتار اطلاعاتی، سطوح پیشرفتگی در اطلاعات و ضداطلاعات، مفهوم سرمایه اجتماعی، روش‌های تقویت سرمایه اجتماعی درونی و بیرونی و چگونگی مشارکت اجتماعی با سازمان‌های اطلاعاتی بررسی شده است. فصل چهارم به رابطه سیاست و اطلاعات و مفهوم استقلال اطلاعاتی اشاره دارد.

فصل پنجم نقش سازمان‌های اطلاعاتی در فرایند سیاست‌گذاری را بررسی می‌کند. فصل ششم زمینه‌های بروز تنش بین سیاست و سازمان‌های اطلاعاتی را تشریح می‌کند. فصل هفتم مفهوم و پیامدهای سیاست-زدگی اطلاعات را بررسی می‌کند. نویسنده در فصل هفتم در صدد است تا زمینه‌ها، قلمروها و گستره فعالیت و تاثیرگذاری سازمان اطلاعاتی را تبیین کرده و همچنین اعضای سازمان اطلاعاتی و بهره‌برداران خاص (سیاست‌گذاران) از محصولات و کارکردهای آن را به سطح بالایی از توانایی شناختی و کارکردی از سازمان‌های اطلاعاتی رهنمون سازد. در واقع، نویسنده با تالیف این اثر در تلاش است تا زمینه لازم را برای استفاده هرچه بهتر از این سازمان‌ها و تعاملات و ارتباطات شایسته‌تر با آنها را فراهم کرده و مسایل و ابهامات اولیه در خصوص شناخت از سازمان‌های اطلاعاتی را مرتفع سازد.

۴- فرهنگ و امنیت ملی: مبانی و مولفه‌های امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران (مجموعه مقالات)

سعید صادقی جقه ... [و دیگران]

تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۴۰۲

چکیده

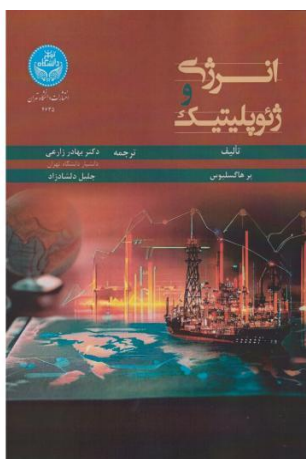
طی سه دهه گذشته مطالعات راهبردی با عبور از نگرش سنتی به امنیت وارد فاز جدیدی شده‌است که در آن نه تنها بعد نظامی، بلکه ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی و زیست محیطی امنیت مورد توجه قرار گرفته‌است. امروزه، فرهنگ، ارزش‌ها و هنجارهای یک جامعه، از طریق اثرگذاری بر راهبردها، نقش مهمی در تعیین مفاهیم و مصداق‌ها در حوزه دفاع و امنیت ایفا می‌کند و در تعریف مفهوم امنیت، دشمنان، رقیبان یا متحدان و نیز اصول مقابله با دشمن نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. همچنین مولفه‌های فرهنگی از طریق شکل‌دهی به هویت تصمیم‌سازان و سیاست‌گذاران، در تعیین مختصات سپهر امنیتی دولت‌ها ایفای نقش می‌کنند و بدیهی است در صورت ضعف گنجینه‌های فرهنگی یا فقدان پویایی زمانی در مولفه‌های آن، فرهنگ ممکن است به میدان تهاجم و تهدید علیه امنیت ملی تبدیل شود. بر این اساس، در بعد فرهنگی امنیت این پرسش مطرح است که بین امنیت ملی و فرهنگ چه نسبتی وجود دارد؟ و فرهنگ چگونه در شکل‌گیری نگرش به امنیت ملی و تامین آن موثر است؟

کتاب فرهنگ و امنیت ملی در یازده فصل سازماندهی شده‌است که توسط تعدادی نویسنده به رشته تحریر درآمده‌است. نویسندگان در صدد هستند تا نسبت مفهوم کاملاً اجتماعی فرهنگ را با مفهوم امنیت ملی که علاوه بر ابعاد مادی دارای جنبه‌های ذهنی نیز است، واکاوی نمایند. مطالعات انجام شده در

این اثر و موضوع فصل‌های کتاب عمدتاً معطوف به مسائل امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است و نویسندگان می‌کوشند پاسخی در خور و علمی به تاثیر فرهنگ بر امنیت ملی و نحوه تامین امنیت فرهنگی ارائه دهند. عناوین فصل‌های کتاب عبارت‌اند از:

- نسبت مفهومی فرهنگ و امنیت: جستاری در چیستی امنیت فرهنگی؛
- فرهنگ، گفتمان‌های نسلی و امنیت: چارچوبی فرهنگی برای امنیت در ایران؛
- تبیین امنیت فرهنگی در اندیشه امام خمینی(ره) بر اساس نظریه سازه‌انگاری؛
- تحلیل نسبت هویت‌های محلی با هویت ملی و امنیت فرهنگی؛
- تنوع فرهنگی و انسجام ملی در جامعه ایرانی؛
- درآمدی بر اقتصاد فرهنگ در جمهوری اسلامی ایران؛
- تحولات دین‌داری و بعد اجتماعی امنیت ملی در ایران؛
- نهاد خانواده و جایگاه آن در امنیت فرهنگی؛
- سیاست حافظه، خاطره جمعی و امنیت ملی؛
- دیالکتیک شغل، قشربندی اجتماعی و مصرف فرهنگی و نسبت آن با امنیت فرهنگی در ایران معاصر؛
- دیپلماسی فرهنگی و جایگاه بین‌المللی ایران.

۵- انرژی و ژئوپلیتیک

پر هاگسلیوس

بهادر زارعی، جلیل دلشازاده

تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات، ۱۴۰۲

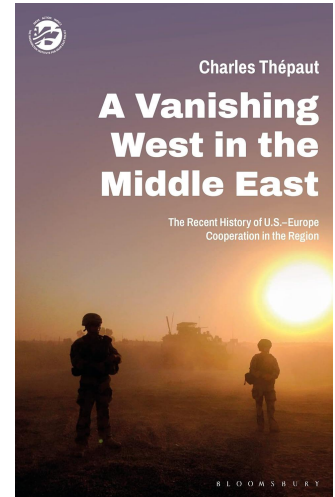
چکیده

از زمان کشف و شناخت ارزش انواع انرژی، توجه کشورهای دارای این منابع و کشورهای نیازمند به این منابع، به منابع انرژی بیشتر جلب شده است. همچنین انرژی و ژئوپلیتیک از نوعی درهم تنیدگی برخوردار می باشند. از دیدگاه نگارنده، این عقیده که انرژی توسط ژئوپلیتیک شکل می گیرد، کاملاً در تخیل مردم ریشه دارد. تامین انرژی در جهان ذاتاً ژئوپلیتیکی است، زیرا یافتن مولفه‌ای در سیستم انرژی جهانی که بخشی از نمایش سیاسی آن روی زمین نباشد، واقعاً غیرممکن است و همچنین فکر کردن به ژئوپلیتیک مدرن بدون اینکه دائماً به انرژی اشاره شود نیز تقریباً غیرممکن است. برای بیشتر مردم جهان، عبارت انرژی و ژئوپلیتیک تداعی کننده خاطراتی از حوادث به وجود آمده بین‌المللی و بحران‌های جهانی است.

کتاب انرژی و ژئوپلیتیک در هفت فصل سازماندهی شده است. فصل اول به مقدمه‌ای درباره انرژی و ژئوپلیتیک اختصاص یافته است. فصل دوم، به توسعه چشم‌انداز سیستم‌های اجتماعی فنی در مورد انرژی جهانی اشاره دارد. این فصل از تحقیقات زیربنایی در مطالعات علوم و فناوری و تاریخ فناوری، همچنین درک ژئوپلیتیک به عنوان سیاست و فضا، ارتباطات و مادی بودن به معنی وسیعی الهام می گیرد. در اینجا، ژئوپلیتیک انرژی تنها به انرژی موجود در زمین و روی کره زمین مربوط نمی شود و بلکه به حرکات انرژی در مسافت‌های طولانی نیز مربوط می شود.

فصل سوم به تنوع بازیگرانی می‌پردازد که به یک روش یا روش‌های دیگر، نقش مهمی در ژئوپلیتیک انرژی دارند. این بازیگران می‌توانند شرکت‌های خصوصی، شرکت‌های انرژی دولتی، بازیگران منطقه‌ای و محلی، سازمان‌های زیست محیطی، اتحادیه‌های کارگری، دانشمندان و مهندسان، سازمان‌های بین‌المللی انرژی و رسانه‌ها باشند. فصل چهارم، به ارائه چشم‌انداز سیستم‌ها و رویکرد مبتنی بر بازیگر برای اثبات نوعی وابستگی پویا به انرژی با تشریح الگوهای اصلی وابستگی به انرژی جهانی و اینکه چگونه اینها با گذشت زمان اغلب به روش‌های غیره منتظره تغییر کرده‌اند، می‌پردازند.

فصل پنجم، به جاه‌طلبی‌های بازیگران در مورد آنچه آنها مشکل وابستگی و آسیب‌پذیری در عرصه بین‌المللی می‌دانند، می‌پردازد که از دو راهبرد اساسی برخوردار است: کاهش وابستگی و مقابله با وابستگی. در فصل ششم، به این موضوع پرداخته می‌شود که سیستم‌های انرژی صرفاً فنی نیستند، بلکه ساختارهای اجتماعی فنی هستند که اهداف آنها به صورت عینی قابل تعریف نیست. از آنجاکه بازیگران مختلف همیشه برای سیستم‌های انرژی اهداف متفاوتی را در نظر می‌گیرند، بنابراین در این فصل این موضوع مطرح است، چگونه بازیگران سیاست خارجی، انرژی را به عنوان هدفی فراتر از عرصه انرژی تعریف می‌کنند. در فصل هفتم ضمن اینکه موضوعات فصل ششم پیگیری می‌شود، اما تمرکز آن بر تغییر استفاده منفی از انرژی به سمت مثبت در متن سیاست خارجی است. در اینجا مفهوم اصلی فراملی‌گرایی به تلاش بازیگران برای استفاده از انرژی به منظور تقویت ثبات سیاسی بین‌المللی، جلوگیری از جنگ و تحریک همکاری‌های فراملی اشاره دارد.

1- A Vanishing West in the Middle East: the recent history of U. S.-***Europe cooperation in the region******Charles Thepaut******London; New York: I. B. Tauris, 2022*****چکیده**

نویسنده دیپلمات فرانسوی است که از سال ۲۰۱۹ لغایت ۲۰۲۱ در موسسه واشنگتن فعالیت داشته‌است و در خصوص مسایل سیاسی در حوزه خاورمیانه و شمال آفریقا کار کرده‌است. نویسنده کتاب دیگری با موضوع آناتومی جهان عرب: از بهار عربی تا عقب‌نشینی آمریکایی را به زبان فرانسوی در سال ۲۰۲۰ میلادی تالیف کرده‌است. این کتاب موضوع تاریخ همکاری غرب در خاورمیانه و شمال آفریقا را از پایان جنگ سرد بررسی می‌کند. در اینجا آمده است که بسیاری از صاحب‌نظران در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، آمریکا و اروپا را به عنوان یک واحد غربی می‌دانند. از لشکرکشی ناپلئون به مصر در سال ۱۷۹۸ میلادی تا جنگ سرد و حمله به عراق، این تصور به طور قابل درک وجود دارد که تمامی این اتفاقات، ریشه در تاریخ طولانی دخالت کشورهای غربی دارد و امروز نیز سیاست‌های اتخاذ شده در خاورمیانه اغلب به طور عمدتاً تحت تاثیر مداخله غرب می‌باشد.

به اعتقاد نگارنده از زمان پایان جنگ سرد، آمریکا سیاست خارجی خود را در خاورمیانه به طور یک‌جانبه پیش برده است و در این میان، از متحدان اروپایی‌اش، انتظار دارد که بدون به چالش کشاندن موقعیت مسلط آمریکا، از آن کشور پیروی کنند. آمریکا چنانچه بخواهد شریک موثری در رابطه با خاورمیانه برای خود ایجاد کند، به رغم داشتن اختلاف تاکتیکی‌اش با اتحادیه اروپا، اما باید از آن اتحادیه به عنوان یک بلوک حمایت کند و در این راستا، هر دو طرف منافع مشترکی در منطقه دارند.

کتاب طی پنج بخش و نتیجه‌گیری به بررسی موضوع می‌پردازد که عناوین آنها عبارت‌اند از:

بخش اول: عدم تقارن فرآ‌تلاتنتیکی در لحظه تک‌قطبی ایالات متحده ۲۰۱۱-۱۹۹۰؛

بخش دوم: قیام‌های عربی، فروماندگی آمریکا و اضمحلال غرب ۲۰۲۱-۲۰۱۱؛

بخش سوم: ژئوپلیتیک جدید خاورمیانه؛

بخش چهارم: حرکت در جهت مخالف؛

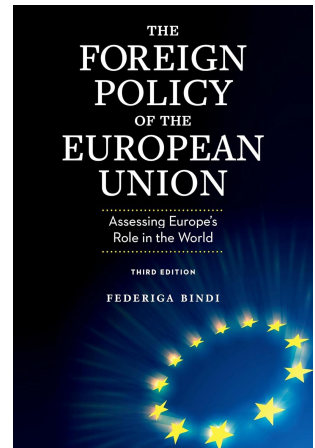
بخش پنجم: افتادگی غربی در خاورمیانه؛

نتیجه‌گیری: یک مثلث جدید.

**2 -The Foreign policy of the European Union: assessing Europe's role
in the world**

Federiga Bindi

Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2022

چکیده

کتاب توسط جمعی از صاحب‌نظران به تالیف درآمده است. به اعتقاد فدیریکا بیندی، ویراستار و یکی از نویسندگان این اثر، از سال ۲۰۱۰ میلادی، اتحادیه اروپا موفقیت‌های چشم‌گیری داشته‌است که از آن جمله می‌توان به توافق صربستان و کوزوو اشاره کرد. همچنین برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) از دیگر موفقیت‌های اتحادیه اروپا در ابتدا بود که این موفقیت با حضور ترامپ در مقام ریاست جمهوری آمریکا و به دست گرفتن نقش رهبری جهان، به شکست منجر شد و در این میان ما شاهد به وجود آمدن خلأ قدرت بودیم که البته این خلأ توسط کشورهایی همچون چین، روسیه و ترکیه پر شد، اما اتحادیه اروپا به سختی توانست این خلأ قدرت را پر کند.

جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز در مقدمه کتاب اشاره می‌دارد که این اثر نشان می‌دهد، اتحادیه اروپا از زمان اجرای معاهده لیسبون تقریباً در تمامی زمینه‌های سیاست خارجی پیشرفت قابل توجهی داشته است و به اعتقاد نویسندگان، مشکلاتی که سیاست خارجی اتحادیه اروپا با آن مواجه است، ماهیت نهادی و رویه‌ای داشته‌است.

کتاب در چهار بخش اصلی سازماندهی شده است. در بخش اول با عنوان ابزارهای سیاست خارجی اروپا، نویسندگان موضوعات زیر را مورد بررسی قرار داده‌اند:

- مروری تاریخی بر سیاست خارجی اتحادیه اروپا؛
  - سیاست خارجی جدید اتحادیه اروپا تحت معاهده لیسبون؛
  - سیاست دفاعی و امنیتی اتحادیه اروپا: یک دهه پس از لیسبون؛
  - سیاست خارجی اتحادیه اروپا و ابعاد خارجی مهاجرت؛
  - اتحادیه اروپا و مبارزه با تروریسم؛
  - ترویج دموکراسی اتحادیه اروپا در زمان بحران.
- در بخش دوم با عنوان اتحادیه اروپا و همسایگانش، نویسندگان موضوعات زیر را مورد ارزیابی قرار داده‌اند:
- سیاست همسایگی اروپا در زمینه ژئوپلیتیک جدید؛
  - روابط زیگزاگی اتحادیه اروپا و روسیه؛
  - ترسیم درس‌هایی از رویکرد اتحادیه اروپا در قبال اوکراین؛
  - توسعه بالکان غربی اتحادیه اروپا؛
  - موافقت‌نامه بروکسل میان صربستان و کوزوو؛
  - ظهور ترکیه و پیوستن به اتحادیه اروپا؛
  - روابط اتحادیه اروپا با اسرائیل.
- در بخش سوم با عنوان اتحادیه اروپا و دیگر کشورها، نویسندگان به موضوعات زیر می‌پردازند:
- روابط فرآتلانتیک: پایان رؤیای اروپای مستقل؛
  - روابط کانادا و اتحادیه اروپا: به سوی توافق جامع اقتصادی و تجاری؛
  - روابط میان اتحادیه اروپا و آمریکای لاتین و کارائیب؛
  - اتحادیه اروپا و آفریقا: از روابط اهداکننده-گیرنده تا مشارکت برابر؛
  - روابط چین با اتحادیه اروپا: وابستگی متقابل اقتصادی و آسیب‌پذیری؛

- اتحادیه اروپا و آسیای مرکزی؛
  - اتحادیه اروپا و هند: دو اتحادیه و برخی تردیدها؛
  - روابط اتحادیه اروپا با آسه آن: مشارکت راهبردی در روابط بین‌الملل؛
- بخش چهارم و نتیجه‌گیری کتاب با عنوان "بزرگ، اما هنوز با اهمیت نیست"، به طور اجمالی به ارزیابی موضوعات مهم سیاست خارجی اتحادیه اروپا می‌پردازد.

ردیف	عنوان - پدیدآور - مأخذ
۱	یک بندر، یک شبکه؛ مسیر استراتژیک امارات متحده عربی به آفریقا/ حسین بهرامی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۳۶-۱۲۸.
۲	رویکرد دولت بایدن نسبت به آفریقا/ مریم مرادی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۴۳-۱۳۷.
۳	اجلاس بریکس؛ شکل دادن به چشم‌انداز جدید ژئوپلیتیک/ خداداد جعفری. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۴۷-۱۴۴.
۴	واکاوی کودتا در گابن و سیاست فرانسه/ سیدسعید سیدمعلمی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۵۲-۱۴۸.
۵	نیاز آفریقا به حضور بیشتر در عرصه جهانی (عضویت در G-۲۰)/ محمد مردانی نوکنده. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۵۷-۱۵۳.
۶	نخستین نشست مشترک عربستان سعودی و آفریقا/ شیما صابری. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آبان؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۳: ۱۶۰-۱۵۸.
۷	بازخوانی بند ۳ ماده ۱۲۱ کنوانسیون حقوق دریاها در پرتو رای دیوان داوری دریای چین جنوبی با نگاه ویژه به مرزهای دریایی تحدید نشده ایران در خلیج فارس/ ساسان صیرفی. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۵۲-۱۰.
۸	نظریه انباشت وقایع در توسل به دفاع مشروع بین‌المللی/ مرتضی احمدی‌فرد، مهدی حاتمی، فرید آزادبخت. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۷۶-۵۳.
۹	نقش و جایگاه گزارشگران ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد/ فرناز غیابی، امیرحسین رنجبریان. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۱۰۶-۷۷.
۱۰	انتساب مسئولیت به دولت‌ها در رویه داوری ایکسید/ علیرضا مشهدی‌زاده، امیر حسین قدرت‌نما شبستری. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۱۳۲-۱۰۸.
۱۱	اثر منفی اصل صلاحیت نسبت به صلاحیت در داوری و نفی صلاحیت دادگاه/ جواد شمسی، همایون مافی. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۱۵۸-۱۳۳.
۱۲	کمیسیون داوری تجاری اقتصادی بین‌المللی چین-سیتک/ سیما علوی حجازی، محمود جلالی، مریم قربانی‌فر. - مجله حقوقی بین‌المللی. ۱۴۰۲، تابستان؛ جلد ۴۰، شماره ۷۰: ۱۸۲-۱۵۹.
۱۳	ناوگان دریای خزر؛ طرح ناکام نادرشاه افشار/ محیا شعیعی عمرانی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۶۸-۶۶.
۱۴	ریاست دوره‌ای بلژیک بر اتحادیه اروپا/ رضا حقیقی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۷۰-۶۹.
۱۵	موضع اتریش در قبال استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای/ عباس یزدانی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۷۶-۷۱.

۱۶	پیروزی "حزب برای آزادی" در انتخابات سراسری هلند/ مریم نوری. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۷۹-۷۷.
۱۷	چالش‌های اروپا در خاورمیانه در حال تغییر/ محمد سورتچی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۸۲-۸۰.
۱۸	آلمان و ریسک‌زدایی از اقتصاد خود در قبال چین/ ابوالفضل عبدلی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۸۶-۸۳.
۱۹	تسریع مشارکت آمریکا و آفریقا پس از اجلاس سران آمریکا و آفریقا/ محسن محسنی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۹۳-۸۷.
۲۰	اهمیت فزاینده قاره آفریقا در سیاست خارجی عربستان/ محمد موحد. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۹۷-۹۴.
۲۱	ریشه‌های درگیری‌های اخیر در ایالت آمه‌ارا اتیوپی/ رضا رنجبر. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۰۳-۹۸.
۲۲	فراز و فرودهای نیم قرن روابط دیپلماتیک میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری پرو/ میثم کیانی‌زاده. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۰۸-۱۰۴.
۲۳	درآمدی بر روند تاریخی و مفهومی سیاست خارجی شیلی/ امیرمحمد گودرزی. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۱۳-۱۰۹.
۲۴	سیر روابط کوبا و رژیم صهیونیستی: از رفاقت تا خصومت/ سیدعباس فاطمی‌محمدی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۱۹-۱۱۴.
۲۵	امضای یادداشت تفاهم میان کلمبیا و آمریکا در خصوص ایجاد مرکز تعالی زنان، صلح و امنیت در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب/ هادی شهبایی‌یگانه. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۲۲-۱۲۰.
۲۶	پیامدهای جنگ تجاری آمریکا و چین بر سیاست خارجی اندونزی/ ابوذر فاروقی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۲۷-۱۲۳.
۲۷	نهادهای تصمیم‌ساز در سیاست خارجی حزب کمونیست چین/ طاهره قرآنی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۴۷: ۱۳۱-۱۲۸.
۲۸	افزایش کسری موازنه تجاری؛ صادرات با ارزش افزوده کم/ علی‌بمان اقبالی‌زارچ. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۳۴-۱۳۲.
۲۹	لزوم احیای قطعه‌نامه ۳۳۷۹ مجمع عمومی سازمان ملل/ مصطفی گودرزی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۳۷-۱۳۵.
۳۰	نتایج انتخابات شورای استانی عراق/ سینا صادقی. - ماهنامه رویدادها و تحلیل‌ها. ۱۴۰۲، آذر و دی؛ جلد ۳۷، شماره ۳۷۴: ۱۴۰-۱۳۸.